

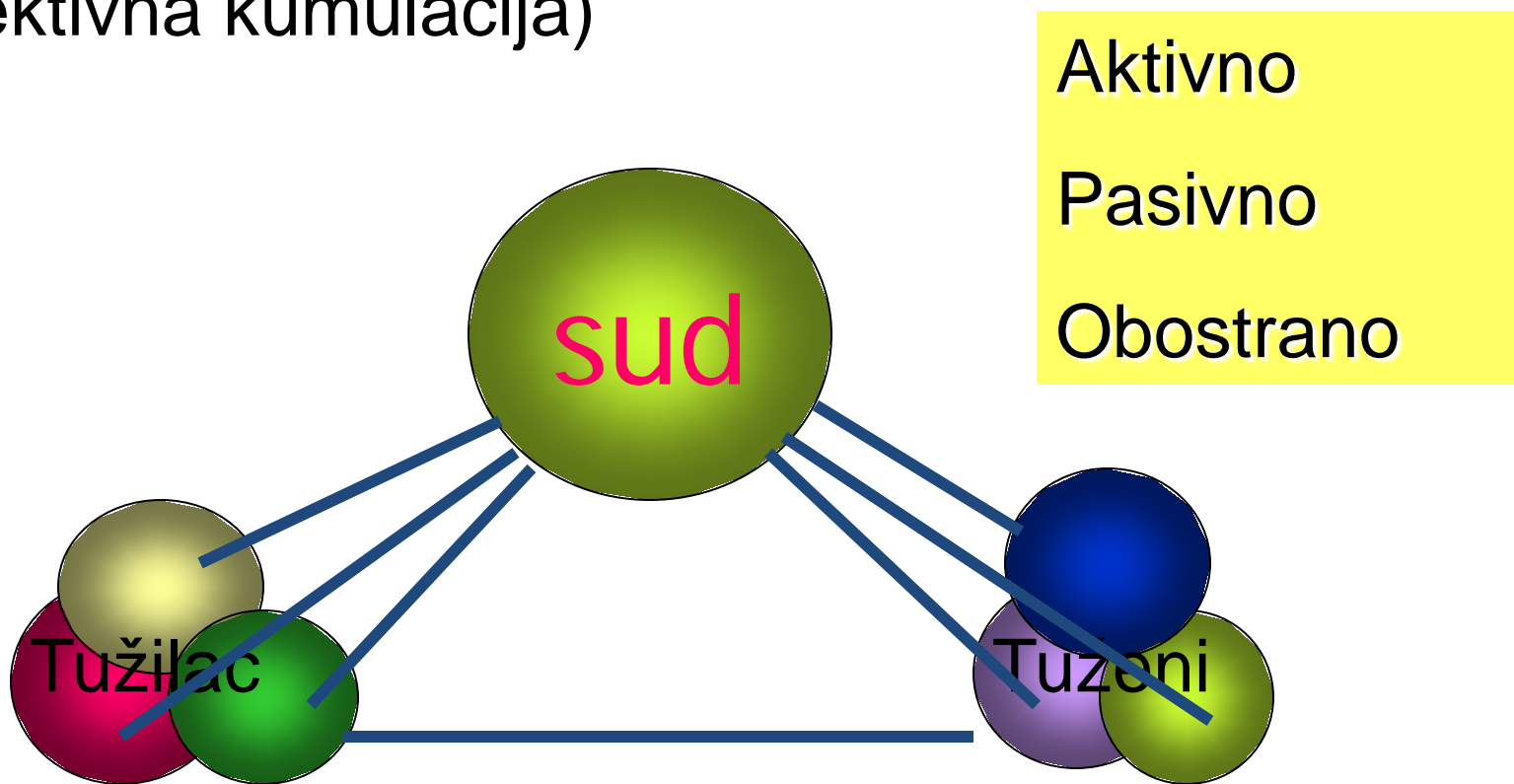

SUPARNIČARSTVO SUBJEKTIVNA KUMULACIJA

Litisconsortium

Pojam suparničarstva

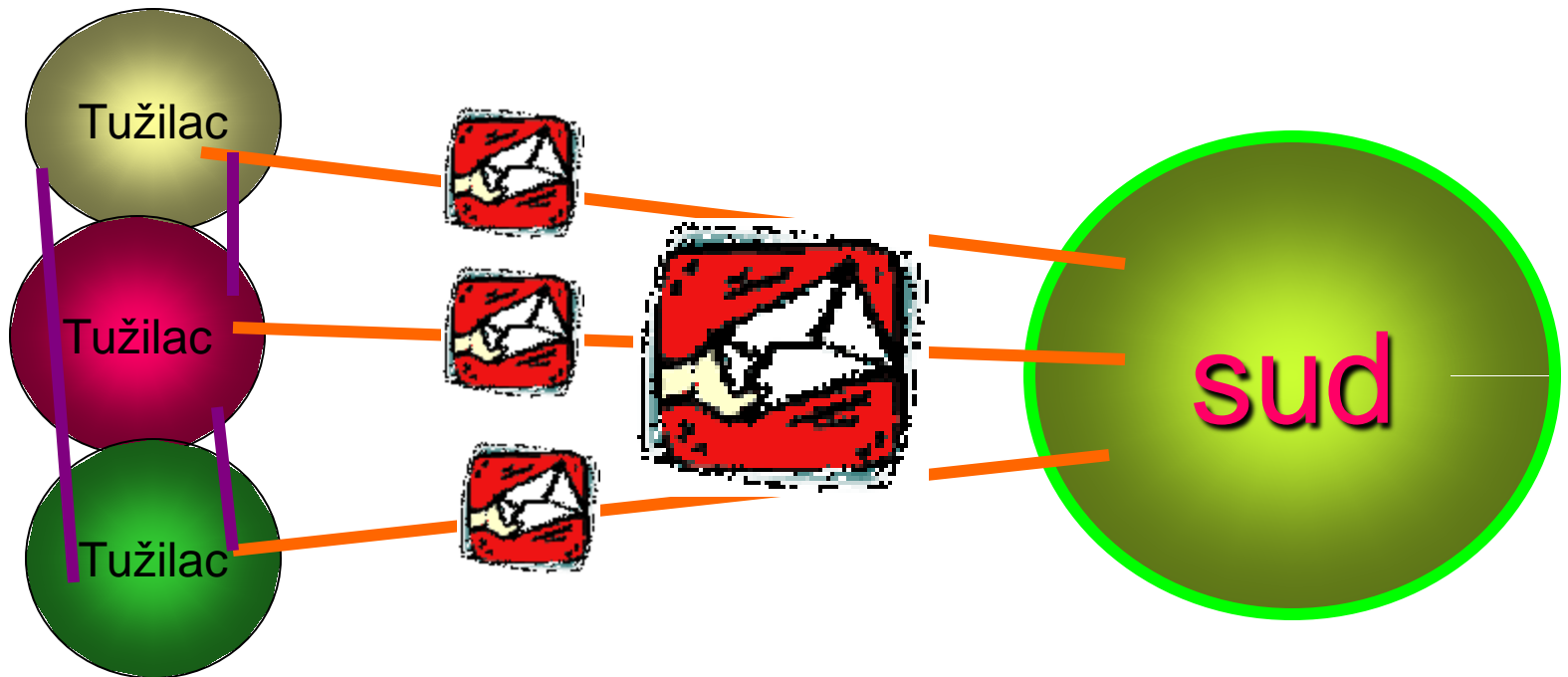
Kumulacija subjekata u istoj stranačkoj ulozi
(subjektivna kumulacija)

Konstrukcija suparničarstva

- Kod suparničarstva postoji više tužbi – broj tužbi jednak je broju lica u istoj stranačkoj ulozi
- Koliko je lica u istoj stranačkoj ulozi, toliko je parnica i toliko procesnih odnosa, zasnovanih između suda i svakog od suparničara
- Svaki suparničar vodi svoju parnicu samostalno
- Množina samostalnih parnica formalno se vode kao jedna parnica

Množina procesnih odnosa između suda i suparničara

Međusobni procesni odnos suparničara

Kako i kada se zasniva?

Spajanje parnica ne
dovodi do zasnivanja
suparničarstva

Pitanja...

- Može li tuženi, svojom voljom, da prouzrokuje suparničarstvo?
- Šta će se dogoditi ako tuženi istakne da tužiocu pripada materijalnopravni zahtev prema tuženom samo u zajednici sa drugim licima? **Kako će sud postupiti ako je ovaj prigovor osnovan?**
- Šta će se dogoditi ako tuženi istakne da nije sam obavezan da ispuni zahtev tužioca već u zajednici sa drugim licima? **Kako će sud postupiti ako je ovaj prigovor osnovan?**

Opravdanje ustanove suparničarstva

Iako izaziva izvesne procesne “komplikacije”, ustanova suparničarstva postoji u svim procesnim sistemima jer omogućava da se u jednom postupku reši veći broj sporova između različitih lica

DVA osnovna procesna cilja:

Procesna ekonomija: ušteda u troškovima, vremenu, radu...

Pravna sugurnost (*ne varie iudicetur*): jednoobraznost u suđenju kad su istovetne faktičke i pravne situacije

Dopuštenost suparničarstva

- **Opšte pravilo** – suparničarstvo je uvek dopušteno kad je zajedničko raspravljenje celishodno
- Uslovi za dopuštenost suparničarstva propisani zakonom:
  - opšti uslovi
  - posebni uslovi

Opšti uslovi za dopuštenost suparničarstva

Opšti uslovi predviđeni čl. 205. ZPP:

Više lica mogu jednom tužbom tužiti, odnosno biti tužena:

- 1. Ako su u pogledu predmeta spora u pravnoj zajednici (suvlasnici, sapoverioci)**
- 2. Ako njihova prava, odnosno obaveze proističu iz istog činjeničnog i pravnog osnova (dva zaposlena istom radnjom pretrpela povredu na radu)**
- 3. Ako su predmet spora zahtevi, odnosno obaveze iste vrste, koji se osnivaju na bitno istovrsnom činjeničnom i pravnom osnovu (stanari zgrade koji nisu platili lične račune za struju)**
- 4. Ako postoji ista stvarna i mesna nadležnost za svaki zahtev i za svakog tuženog**

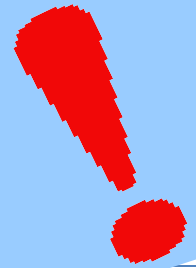
Posebni uslovi za dopuštenost suparničarstva

- Ⓢ Posebni uslovi za dopuštenost suparničarstva predviđeni ZPP i drugim materijalnopravnim zakonima
- Ⓢ Posebnim uslovima predviđeno je zasnivanje posebnih vrsta suparničarstva, koje se zasnivaju i kad nisu ispunjeni opšti uslovi

Šta se događa kad sud utvrdi da nisu ispunjeni uslovi za dopuštenost suparničarstva?

Donosi rešenje kojim
razdvaja jedin
posebno

**Razdvajanje parnica
dovodi do prestanka
suparničarstva**

ODGOVOR: MOŽE !!

...zvoje i kad
...štenost suparničarstva?

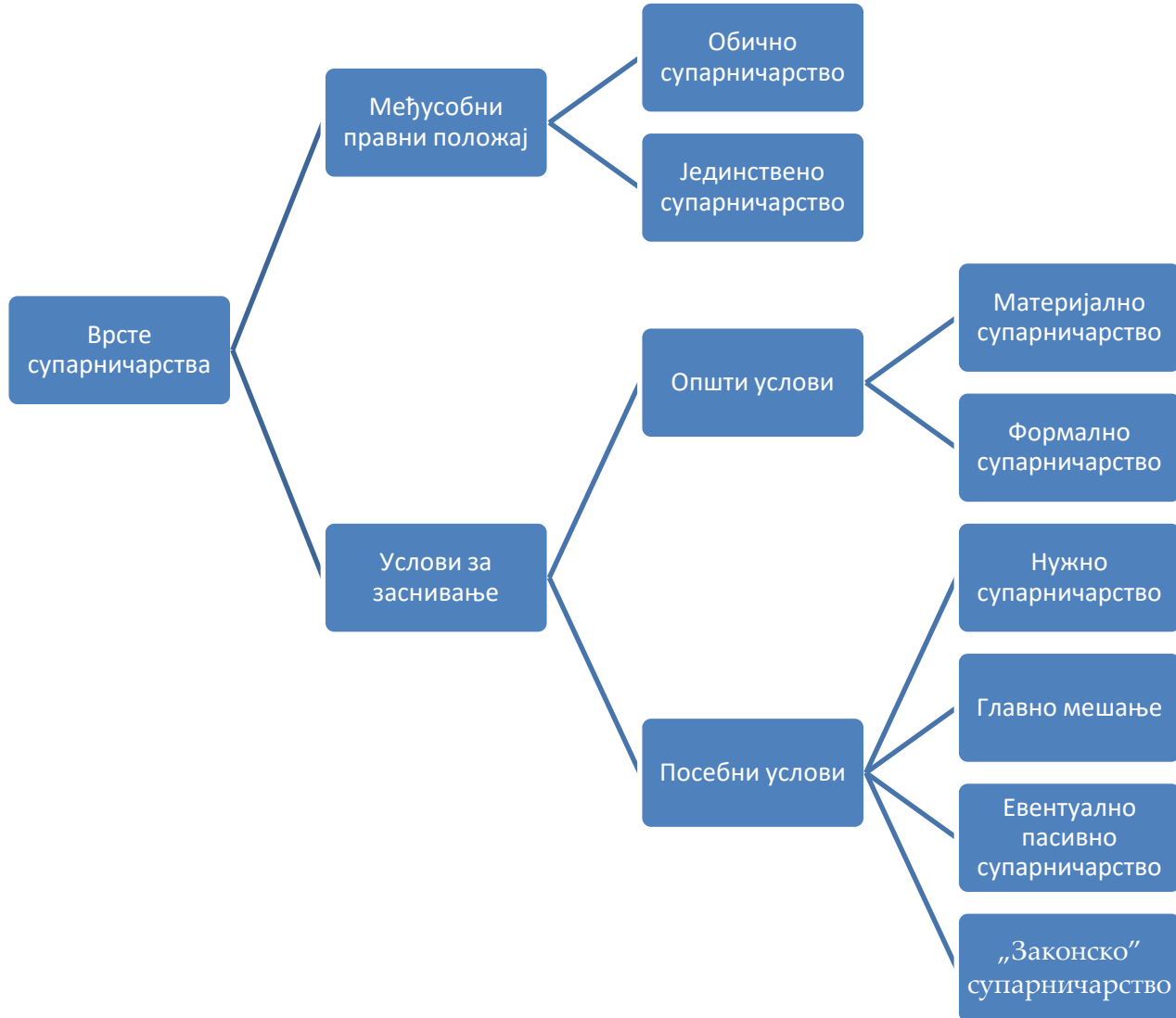
Kako još prestaje suparničarstvo?

- **Povlačenjem tužbe** od strane jednog suparničara ili prema jednom suparničaru (kad suparničarsku zajednicu čine dva lica)
- **Poravnanjem** sa jednim od dva suparničara
- **Stupanjem na pravnu snagu u delimične presude** kojom je odlučeno o zahtevu jednog od suparničara (aktivno suparničarstvo) ili o zahtevu prema jednom od suparničara (pasivno suparničarstvo)

Klasifikacije....

- **Prema uslovima za dopuštenost:**
  - **Materijalno suparničarstvo**
  - **Formalno suparničarstvo**
  - **Posebne vrste suparničarstva:**
    - ◆ **Nužno suparničarstvo**
    - ◆ **Suparničarstvo po tzv. tužbi glavnog mešanja**
    - ◆ **Eventualno pasivno suparničarstvo**
    - ◆ **“Zakonsko suparničarstvo”**
- **Prema dejstvu:**
  - **Obično suparničarstvo**
  - **Jedinstveno suparničarstvo**

Klasifikacije

Materijalno (pravo) suparničarstvo

- Među suparničarima pre parnice postoji materijalnoppravna veza:
  - Pravna zajednica:
    - Među tužiocima – zajednička
    - Među tuženima – zajednička
  - Fiktična zajednica – zajednička zasnovana na materijalnom i pravnom osnovu (ne na stvarnom)
- PRAVILO:**
IDEM FACTUM – IDEM IUS
- Potpuna i delimična zajednica – potpuna i delimična
  - Potpuno i delimično materijalno suparničarstvo

Da apstraktno učinimo konkretnim...

Brankove komšije, braća Miloš i Predrag, vlasnici susednog placa, izgradili su septičku jamu iz koje je, zbog nepropisno izvedenih radova, povremeno oticao sadržaj i plavio Brankovo dvorište. Branko je jednom tužbom tužio Miloša i Predraga i tražio izmeštanje septičke jame.

Pitanja:

- Kakva je priroda veze koja postoji između tuženih Miloša i Predraga?
- Da li je suparničarstvo dopušteno?

Još jedan primer...

- U frabrici odlivaka eksplodirao je parni kotao i teško povredio dva zaposlena radnika, Dragana i Lazara. Dragan je zadobio teške opekotine, dok je Lazar imao više sreće, zadobivši samo lake telesne povrede. Po izlasku iz bolnice, Dragan i Lazar su zajedno pokrenuli parnicu protiv fabrike i tražili naknadu pretrpljene štete.
- Pitanja:
  - Da li je dopušteno suparničarstvo?
  - Da li između satuzioca postoji pravna veza?
  - Koja dva fakta spajaju njihove zahteve?
  - Da li će sud doneti dve ili jednu presudu?

Formalno suparničarstvo

Lažno, slučajno, spoljašnje...

Među suparničarima pre parnice ne postoji predprocesna veza, nikakva ni procesna zajednica

Zahtevi suparničara zasnovani na

ISTOVRSNOM ČINJENIČNOM OSNOVU

(ne "ILI" već "I")

Stoga su i

ISTOVRSNOM OSNOVU

ne treba da postoje).

**PRAVILO:
SIMILE FACTUM – SIMILE IUS**

**NE TRAŽI SE ISTOVETNOST
– DOVOLJNA JE
ISTOVRSNOST**

Kad su činjenični i pravni osnovi bitno istovrsni?

- **Činjenični osnovi zahteva** su bitno istovrsni kad iz činjenica kojima se zahtevi obrazlažu, na osnovu materijalnog prava, proizlaze istovrsni pravni zahtevi, odnosno istovrsne pravne obaveze.
- **Pravni osnovi zahteva** su bitno istovrsni kad se zahtevi zasnivaju na sličnom pravnom osnovu, što je faktičko pitanje.

Zahtevi su bitno istovrsni ako su generički jednaki!

Primer za analizu...

Elektrodistribucija Niš podigla je tužbu za isplatu duga protiv Dragana, Slavice i Mirka i tražila da sud presudom naloži da Dragan isplati 3.000 din., a Slavica 5.000 din., koliko svako od njih duguje za utošenu električnu energiju, a da Marko isplati 6.000 din., koje duguje po osnovu ugovora o kupovini strujomera.

Pitanja:

- Da li je dopušteno suparničarstvo u odnosu na sve suparničare?
- O kakvim se suparničarima radi?
- Da li su svi zahtevi bitno istovrsni?

Materijalno i formalno suparničarstvo se razlikuju u mnogo čemu...

- **U pogledu nadležnosti**
  - Materijalno suparničarstvo – ista stvarna nadležnost
  - Formalno suparničarstvo – ista i stvarna i mesna nadležnost
- **U pogledu kumulacije tužbi**
  - Formalno suparničarstvo uvek prati objektivna kumulacija tužbi
- **U pogledu cilja**
  - Materijalno suparničarstvo – dva cilja
  - Formalno suparničarstvo – samo jedan

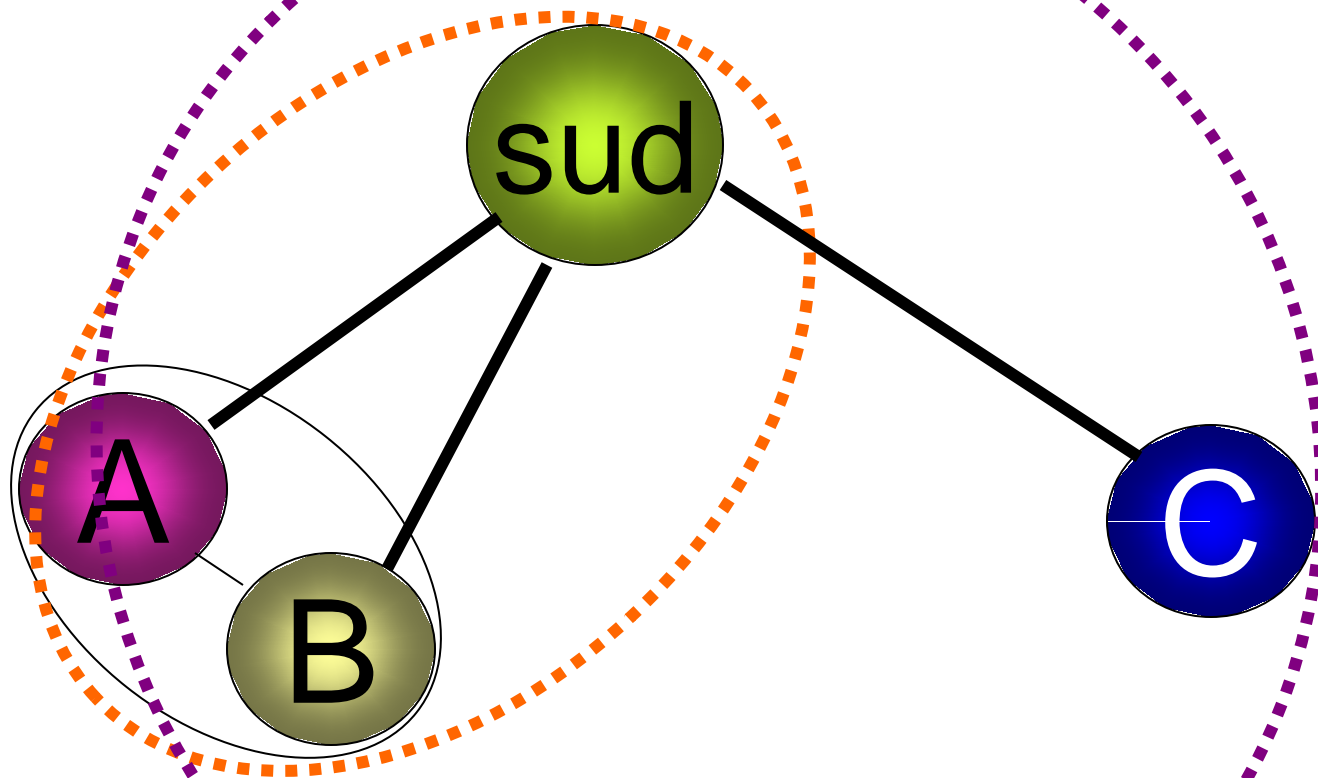
Nužno suparničarstvo

- **Nastaje u dva slučaja:**
  - Kad je priroda spornog građanskopravnog odnosa u kome sudeluje veći broj lica takva da u parnici moraju sudelovati svi subjekti (nedeljiva prava, nedeljive obeveze..)
  - Kad zakon izričito naređuje da svi subjekti jednog odnosa budu obuhvaćeni tužbom (nedeljivi odnosi)

“Nužnost” nije procesnopravna, već materijalnopravna

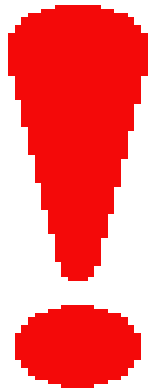
Ako svi subjekti nisu obuhvaćeni – sud odbija tužbeni zahtev jer ne postoji aktivna, odnosno pasivna STVARNA legitimacija!

Glavno mešanje – suparničarstvo stranaka po tužbi trećeg lica

Pred istim sudom vode se DVE SAMOSTALNE PARNICE:

1. parnica između lica A i lica B
2. parnica između lica A i B (pasivnih suparničara) i lica C

GLAVNO MEŠANJE (principalna intervencija) - nije slučaj mešanja u tuđu parnicu

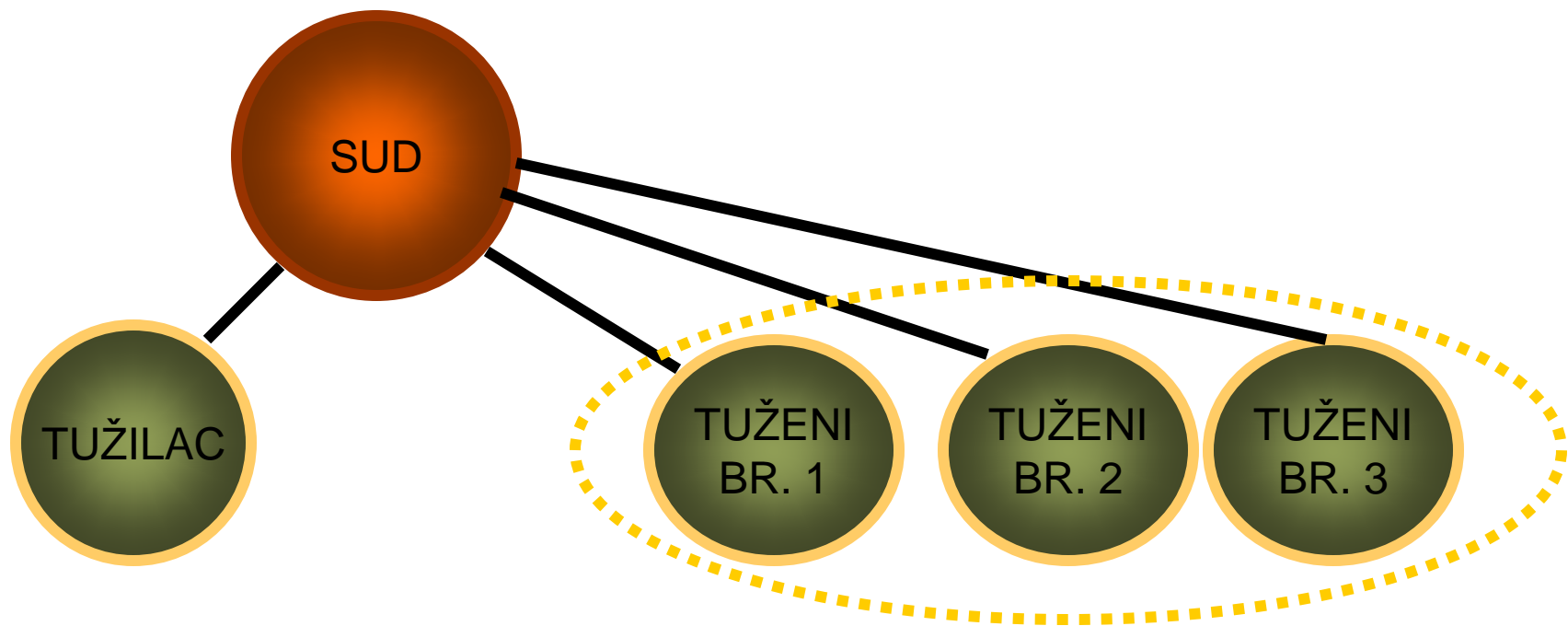
Pitanja...

- ✿ Da li je glavno mešanje slučaj nužnog suparničarstva?
- ✿ Da li će sud odlučivati o zahtevu istaknutom tužbom glavnog mešanja ako tužba u parnici između prvobitnih parničara bude odbačena?
- ✿ Da li pravni osnov prvobitne tužbe i pravni osnov tužbe glavnog mešanja moraju biti isti ili se mogu razlikovati?
- ✿ Da li je predmet spora u obe parnice isti?

Pitanja...

- ☀ Da li lice koje podiže tužbu glavnog mešanja ističe identične ili različite zahteve protiv prvobitnih parničara?
- ☀ Može li sud da spoji postupke u dvema parnicama?
- ☀ Može li tužba glavnog mešanja biti podignuta u toku drugostepenog postupka?
- ☀ Može li tužba glavnog mešanja biti podignuta pred drugostepenim sudom?

Eventualno pasivno (supsidijarno) suparničarstvo

Glavni i "rezervni" tuženi

Eventualno pasivno suparničarstvo

- Tužilac tuži više lica i traži da sud usvoji zahtev prema prvotuženom, a za slučaj da ovaj zahtev bude pravnoznažno odbijen, da usvoji zahtev prema drugotuženom ....
- **Uslovi za dopuštenost:**
  - Zahtevi prema satuženima mogu biti isti, a ako su različiti, moraju biti u izvesnoj vezi
  - Isti sud stvarno i mesno nadležan za svaki zahtev i za svakog satuženog

Primer za analizu...

- Ovlastili ste agenciju za promet nekretnina da u vaše ime i za vaš račun sklopi ugovor o kupoprodaji kuće sa Markom Višnjicom. Agencija tvrdi da je ispunila svoju obavezu, dok Marko tvrdi da ugovor nije sklopljen.
- Pitanja:
  - Koga biste tužili u takvom slučaju?
  - Ako se opredelite da jednom tužbom tužite Marka Višnjicu i agenciju, kakva bi vrsta suparničarstva bila zasnovana?
  - Kako bi glasili zahtevi u tužbi?
  - Kako bi izgledao tok postupka?

Pitanja...

- Sud je usvojio zahtev prema prvotuženom, a o istaknutom zahtevu prema drugotuženom nije doneo odluku.
Da li je sud pravilno postupio?
- Sud je jednom odlukom odbio zahtev prema prvotuženom i zahtev prema drugotuženom?
Da li je odluka zakonita?

Slučajevi tzv. zakonskog suparničarstva

- Suparničarstvo glavnog dužnika i solidarnog jemca u parnici za isunjenje duga
- Suparničarstvo poslodavca i zaposlenog u parnici za naknadu štete koju je zaposleni prouzrokovao na radu ili u vezi sa radom
- Suparničarstvo vlasnika motornog vozila i osiguravajuće kuće u parnici za naknadu štete prouzrokovane vozilom

Obično i jedinstveno suparničarstvo

- **Kriterijum za deobu:**
  - međusobni odnos (položaj) suparničara
- **Obično suparničarstvo**
  - Svaki suparničar samostalna parnična stranka
- **Jedinstveno suparničarstvo**
  - Suparničari se smatraju jednom strankom

Obični suparničari

- Protiv svakog suparničara može se doneti različita odluka
- Svaki suparničar ima svoju samostalnu procesnu “sudbinu”
- Radnje jednog suparničara ne dejstvuju prema drugom (niti mu koriste, niti štete)
- Obični suparničari - “slučajni saputnici” na putu za ostvarivanje prava

Jedinstveni suparničari

- Prema jedinstvenim suparničarima može se doneti jedinstvena presuda
  - Jedinstven pravni odnos, istovetan zahtev, jedna parnica, jedna presuda
- Jedinstveni suparničari mogu samo zajedno dobiti ili izgubiti parnicu!
- Pravilo: “Jedan radi za sve, ali ni jedan suparničar ne može raditi protiv ostalih”
- Ako su dispozitivne radnje jedinstvenih suparničara protivrečne – smatra se da ih nema
- Rokovi ističu jednovremeno za sve suparničare

JEDINSTVNO I NUŽNO SUPARNIČARSTVO

DVE POSEBNE VRSTE SUPARNIČARSTVA

Nisu svi jedinstveni suparničari nužni
suparničari

Konstruišite jedan primer suparničarstva
koje je jedinstveno, ali ne i nužno.